

KONFERENCE PRACOVNÍ MIGRANTI V ČR V DOBĚ
EKONOMICKÉ KRIZE
- současná situace a její implikace pro sociální a migrační politiku

PARDUBICE 12.5.2009

PRACOVNÍ MIGRANTI V ČR – obecné trendy

MILADA HORÁKOVÁ
VÚPSV-Praha
Květen 2009

FAKTORY, KTERÉ VEDLY K NÁRŮSTU POČTU CIZINCŮ ČR V POSLEDNÍCH DVACETI LETECH:

- Prostupnost hranic;
- Bezvízová politika;
- Poptávka po levné pracovní síle;
- Liberalizace trhu práce;
- Integrace ČR do světového systému;
- Konflikty a napětí různého druhu ve zdrojových zemích;
- Nízká jazyková bariéra mezi Českou republikou a hlavními zdrojovými zeměmi;
- Politický vývoj směrem k demokracii;
- Ekonomický vzestup po roce 1990, přechod na tržní ekonomiku;

HLAVNÍ TRENDY VE VÝVOJI MEZINÁRODNÍCH PRACOVNÍCH MIGRACÍ V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 1994-2008

Vzestup zaměstnanosti cizinců; z 91 tis. na konci roku 1994 na 149 tis. na konci roku 1995 (+ 58 tis.); na konci roku 2008, 362 tis. (+ 271 oproti r. 1994), (+ 16 tis. ve srovnání s 1. pololetím 2008);

Podíl cizinců na pracovní síle ČR vzrostl od r. 1994 z necelých 2% na 6,4 % na konci roku 2008; Obrát v dlouhodobých migračních trendech po vstupu ČR do EU; zrychlení přílivu cizinců ze třetích zemí na trh práce ČR; podíl občanů EU na zaměstnanosti cizinců v ČR klesl z 58% v r. 1998 na 47% v červnu 2008 a 43% na konci roku 2008; cizinci ze třetích zemí v roce 2008 již představovali více než polovinu z celkové zaměstnanosti cizinců;

Dominantní postavení občanů SR na trhu práce v ČR trvá: Slováci 109 tis., Ukrajinci 102 tis. a Vietnamci 48 tis. (k 31.12.2008).

Mění se podíl občanů SR na zaměstnanosti občanů EU v ČR: 75% v r. 1998, 79% v r. 2001 a 70% v r. 2008 (k 31.12).

Roste zaměstnanost občanů Ukrajiny: 45 tis. v r. 1996 a 102 tis. v r. 2008 (+ 57 tis.). Struktura zaměstnanosti Ukrajinců se mění ve prospěch standardních zaměstnání oproti živnostenskému podnikání; na konci r. 1996, 66%, na konci r. 2008, 72% pracovních povolení Ukrajinců (k 31.12.2008).

Roste zaměstnanost občanů Vietnamu: od r. 1996 do r. 2008 z 18 tis. na 48 tis. (+30 tis.) (k 31.12.). Mění se struktura zaměstnanosti Vietnamců; v r. 2008, 31% Vietnamců zaměstnáno na základě pracovního povolení, v r. 1996 0,3%. Drobné podnikání Vietnamců patrně naráží na své hranice; počet pracovních povolení Vietnamců se zvyšuje; z 50 na konci roku 1998 (kdy byl zaznamenán nejnižší počet) na 15 tis. na konci roku 2008; počet živnostenských oprávnění Vietnamců se zvýšil ve stejném období z 15 tis. na 32 tis. (+ 17 tis.). V důsledku ekonomické krize lze očekávat příliv Vietnamců z drobného podnikání do závislého zaměstnání. Poroste jejich zájem o využití služeb úřadů práce při zprostředkování zaměstnání a případných rekvalifikací.

ZPOMALENÍ RŮSTU EKONOMIKY A SOUČASNÁ KRIZE

Pokles české ekonomiky začal přicházet už v roce 2007, tedy před tím, než začala světová hospodářská krize (Jan Fischer)

V únoru 2009 došlo k rychlému růstu počtu lidí bez práce, nezaměstnanost se vyšplhala na 7,4 procenta z lednových 6,8 procenta. Nezaměstnanost vzrostla především v důsledku poklesu poptávky po českém zboží v zahraničí. Bude záležet na tom, jak se bude vyvíjet ekonomika eurozóny a především ekonomika sousedního Německa. Cílí je to cyklický výkyv ekonomiky, jeho příčinou jsou strukturální problémy české ekonomiky a ve chvíli, kdy nastane oživení na západních trzích, kam směřuje 30 procent našeho exportu, tak samozřejmě lze očekávat i postupný pozitivní vliv na vývoj nezaměstnanosti. Tato vysoká, velmi nemilá nezaměstnanost na druhé straně je patou nejnižší nezaměstnanosti v rámci celé Evropské unie (Petr Nečas)

Míra nezaměstnanosti k 31.3.2009 byla 7,7%. K 31. 3. 2009 evidovaly úřady práce celkem 448 912 osob, což je o 20 064 osob více než ke konci předchozího měsíce. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2008 je celkový počet uchazečů o zaměstnání vyšší o 112 615. Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání je 437 020 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, což je o 20 399 osob více než ke konci předchozího měsíce. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2008 je počet dosažitelných uchazečů vyšší o 125 011 osob (MPSV: informace o počtu nezaměstnaných v České republice k 31. 3. 2009).

TRENDY VE VÝVOJI OBYVATELSTVA ČESKÉ REPUBLIKY PODLE ČSÚ

Česká republika měla na konci roku 2008 celkem 10 467 542 obyvatel;

Česká republika získává obyvatelstvo především díky dlouhodobému pozitivnímu saldu v zahraničních migracích; ke zpomalení růstu počtu obyvatel v roce 2008 došlo právě díky zpomalení přistěhovalectví ze zahraničí; pozitivní migrační saldo ale zůstalo nadále vysoké, 71,8 tis. osob (v roce 2007 83,9 tis. osob a v letech 2005-2006 35-36 tis. osob);

nejvíce přibýlo v roce 2008 občanů Ukrajiny (18,6 tisíce osob), Vietnamu (13,3 tisíce) a Slovenska (5,2 tisíce).

podíl cizinců s pobytem delším nežli jeden rok (trvalým, přechodným, dlouhodobým, platným azylem) v obyvatelstvu dlouhodobě roste; od roku 1999 se zvýšil z 0,9% na 3,9% na konci června 2008;

Pramen ČSÚ

SOUČASNÉ TRENDY VE VÝVOJI ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ

Celková zaměstnanost cizinců roste navzdory ekonomické krizi; Příliv cizinců ze třetích zemí pokračuje přestože existují problémy s propuštěnými v důsledku ekonomické krize;

Programy řízení imigrace kvalifikované pracovní síly ze třetích zemí (mimo EU) nadále pokračují; "Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.. a „Zelené karty“;

Akcent na kvalifikaci cizinců v migrační politice přetrvává, i když je zřejmé, že ne všichni cizinci dokážou sehnat práci odpovídající jejich kvalifikaci a odbornému zaměření (a to z EU i mimo ni);

Rozdíly ve využití kvalifikace občanů EU a cizinců ze třetích zemí především patrné u občanů tradičních zemí EU a EHP/Švýcarska a OECD);

Rozdíly ve uplatnění kvalifikace u mužů a žen zejména ze třetích zemí;

DLOUHODOBÉ TRENDY V ZAHRANIČNÍ ZAMĚSTNANOSTI

Snížení pracovních migrací z regionu EU/EHP a Švýcarska; z 58% v r.1998 na 43% v r. 2008; snížení podílu Slováků na pracovních migracích z 79% na 70% v letech 2001- 2008).

Feminizace zahraničních pracovních migrací; vzestup podílu žen mezi ekonomicky aktivními cizinci z 28% na 32% v období 1993-2008. 33 % žen mezi cizinci evidovanými na úřadech práce; 31 % žen mezi občany EU a 45% žen bylo mezi cizinci s pracovním povolením (k 31.12.2008);

Podíl žen mezi občany SR evidovanými na úřadech práce v ČR vzrostl v období 1993-2008 z 15 % na 33%;

Podíl žen mezi cizinci s živnostenským oprávněním se příliš nemění (27 % v roce 2003 a 29% v roce 2008);

Vysoký podíl cizinců v mladším produktivním věku. 48% ekonomicky aktivních cizinců bylo ve věku 25-49 let (k 30.6. 2008).

62% pracovních povolení pro cizince ve věku do 34 let oproti 53% registrací občanů EU; 43% pracovních povolení pro cizince ve věku 20-29 let oproti 38% registrací občanů EU na úřadech práce (k 31.12.2008).

Spektrum zdrojových zemí je široké; celkem 184 státních občanství na konci roku 2008;

Významná část pracovních migrací se postupně transformuje z migrací jednotlivců na migrace rodinné, které jsou svoji povahou kvalitativně odlišné;

PARTICIPACE CIZINCŮ NA TRHU PRÁCE K 31.12. 2008

Počet cizinců s povolením k pobytu v tis. (muži 60%; žen 40%)	438,3
S povolením k trvalému pobytu v tis. (trvalý pobyt; muži 65%, žen 35%)	172,9
S povolením k dlouhodobému pobytu/vízem nad 90 dnů v tis. (dlouhodobý pobyt/víza nad 90 dnů; muži 53%, žen 47%)	265,4
Podíl cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu	4,2%
Podíl cizinců s dlouhodobým pobytem na obyvatelstvu	2,5%
Podíl cizinců s trvalým pobytem na obyvatelstvu	1,7%
Počet ekonomicky aktivních cizinců v tis. (muži 68%; muů, 32%ženy)	361,7
Počet pracovních povolení v tis.	128,9
Počet registrací občanů EU/EHP v tis.	141,1
Počet živnostenských oprávnění cizinců v tis.	77,2
Počet registrací cizinců ze všech zemí, kteří nemusí mít pracovní povolení	14,5
Podíl cizinců evidovaných na úřadech práce a cizinců podnikajících na základě s živnostenského oprávnění na pracovní síle ČR	6,4%
Podíl občanů EU na zaměstnanosti cizinců	43%

Nejvyšší podíl cizinců na pracovní záznaměnan v okresech: Plzeň město 16,3; Praha 15,2%; Pardubice 12,7%; Brno město 11,4;

Největší státní občanství z pohledu celkové zaměstnanosti cizinců: Slovensko 109,5 tis., Ukrajina 102,3 tis., Vietnam 48,4 tis., Polsko 22 tis., Mongolsko 13,2 tis., Moldavsko 9,7 tis., Bulharsko 6 tis., Rusko 4,5 tis., Německo 4,1 tis., Rumunsko 3,9 tis., Uzbekistán 3,7 tis., Spojené království 2,8 tis., USA 2,5 tis. a Čína 1,8 tis. (součet cizinců evidovaných na úřadech práce a cizinců podnikajících na základě živnostenského oprávnění)

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O OBYVATELSTVU A ZAMĚSTNANOSTI V ČESKÉ REPUBLICE PODLE ČSÚ/VŠPS, SROVNÁNÍ 1. A 2. POLOLETÍ 2008

Obyvatelstvo ČR celkem v tis.	10 424 926	10 467 542
Střední stav obyvatelstva	10 404 820	10 429 692
Obyvatelstvo 15+ v tis	8 931,6	8 977,9
Pracovní síla v tis.	5 223,4	5 264,2
Zaměstnaní v národním hospodářství v tis.	5 003,3	5 033,5
Nezaměstnaní v tis.	220,1	230,7
Ekonomicky neaktivní v tis.	3 708,1	3 713,6
Míra nezaměstnanosti pracovní síly celkem v %	4,2	4,4
Míra nezaměstnanosti - muži	3,5	3,4
Míra nezaměstnanosti - ženy	5,2	5,7
Míra zaměstnanosti obyvatelstva 15+ v %	56,0	56,1
Míra zaměstnanosti - muži	65,8	66,1
Míra zaměstnanosti - ženy	46,8	46,6
Míra ekonomické aktivity obyvatelstva 15+ v %	58,5	58,6
Míra ekonomické aktivity - muži	68,1	68,4
Míra ekonomické aktivity - ženy	49,4	49,4

Pramen: ČSÚ, VŠPS 2. a 4. Q

DATA MPSV	k 30.6.2008	k 31.12.2008
Míra registrované nezaměstnanosti v %	5,0%	6,0
Míra registrované nezaměstnanosti muži	3,9%	5,0
Míra registrované nezaměstnanosti ženy	6,5%	7,2
Harmonizovaná míra nezaměstnanosti v ČR dle EUROSTATU	4,1%	4,4*
Volná pracovní místa v tis.	151,9	91,2
Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání v tis.	297,9	352,3
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	2,0	3,9

Pramen: MPSV-ČR, odd. 413, 8.7.2008 www.mpsv.cz Informace o počtu nezaměstnaných v České republice k 31.12.2008, *údaj ze říjen 2008.

VÚPSV VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
 RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

SROVNÁNÍ SITUACE NA TRHU PRÁCE V MĚSÍCÍCH LEDEN-PROSINEC 2007 A 2008; MPSV

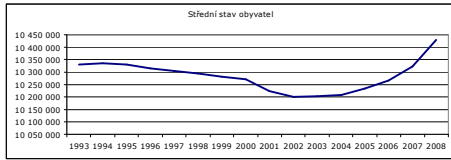
	1997			1998		
	nezaměstnanost	míra nezam.	volná místa	nezaměstnanost	míra nezam.	volná místa
	tis. osob	%	tis. míst	tis. osob	%	tis. míst
leden	205,2	4	81,5	287,1	5,6	61,3
únor	206,7	4,1	83,6	289,2	5,6	62,5
březen	199,6	3,9	87,1	284,1	5,5	64,3
duben	195	3,8	84,3	277,6	5,4	65,5
květen	193,4	3,8	84,9	275,3	5,3	62,1
červen	202,6	4	81,6	289,5	5,6	58,2
červenec	222,4	4,3	77,4	313,8	6,1	56,7
srpen	230,3	4,5	78,4	330	6,4	54,5
zář	247,6	4,8	73,2	350,7	6,8	51,4
říjen	250	4,9	68,4	351,8	6,8	46,9
listopad	254,1	4,9	64,4	362,8	7	43,2
prosinec	268,9	5,2	62,3	386,9	7,5	37,6

VÚPSV VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
 RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

PODÍL CIZINCŮ NA PRACOVNÍ SÍLE VE VYBRANÝCH OKRESECH K 31.12.2008

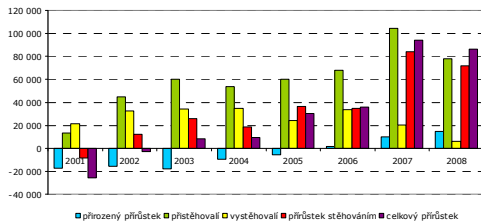
okres	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle v %
Mladá Boleslav	15,0	2,1	17,1
Píseň-město	13,6	2,7	16,3
Praha	12,5	2,7	15,2
Praha-východ	12,0	1,8	13,8
Pardubice	11,9	0,9	12,7
Brno-město	9,9	1,5	11,4
Cheb	3,1	6,1	9,2
Brno	7,4	1,0	8,4
Tachov	4,1	4,1	8,2
Liberec	6,7	1,5	8,2
Karlovy Vary	3,6	4,4	8,0
Kolín	6,8	1,2	8,0
Rokycany	5,4	2,3	7,6
Klatná Hora	5,9	0,9	6,9
Hradec Králové	5,7	0,9	6,7
celkem ČR	5,1	1,4	6,4

VÝVOJ OBYVATELSTVA ČESKÉ REPUBLIKY

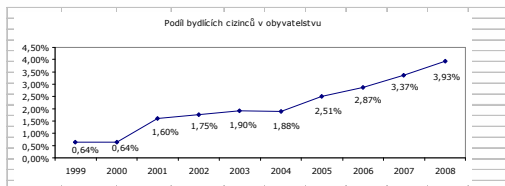
Pramen: ČSÚ

ZAHRANIČNÍ STĚHOVÁNÍ A PŘÍRŮSTEK OBYVATEL 2001-2008

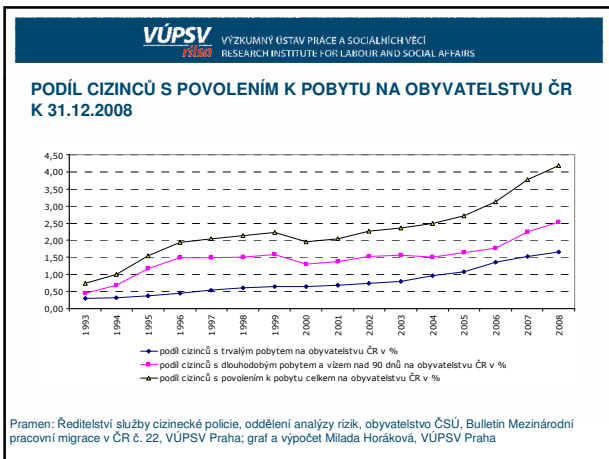

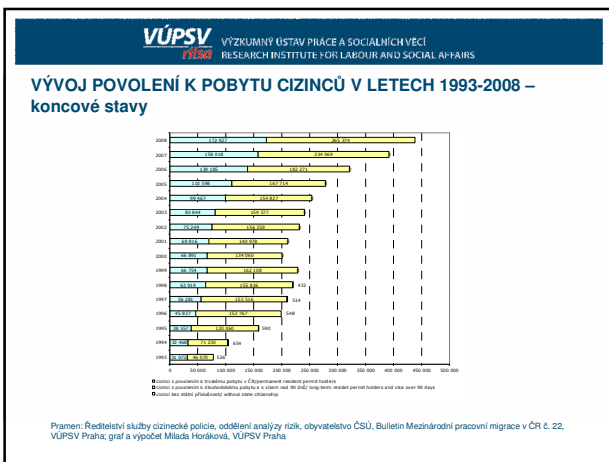
Pramen: ČSÚ

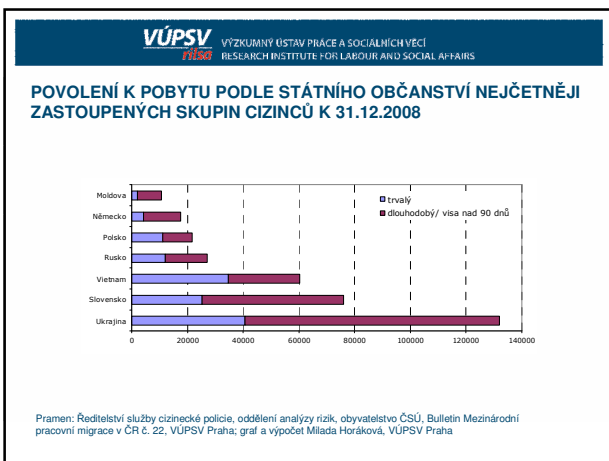
PODÍL CIZINCŮ S POBYTEM DELŠÍCH NEŽLI JEDEN ROK V OBYVATELSTVU

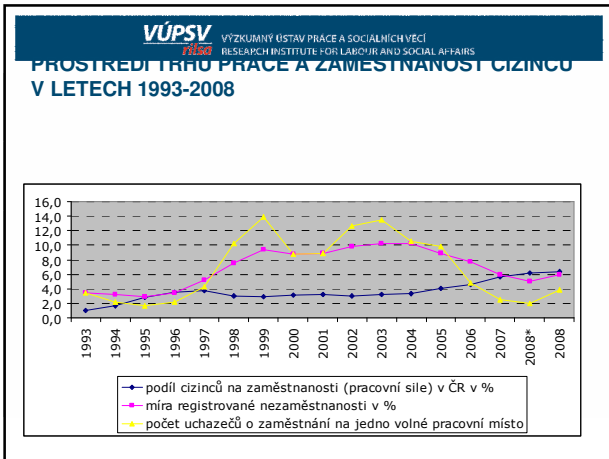

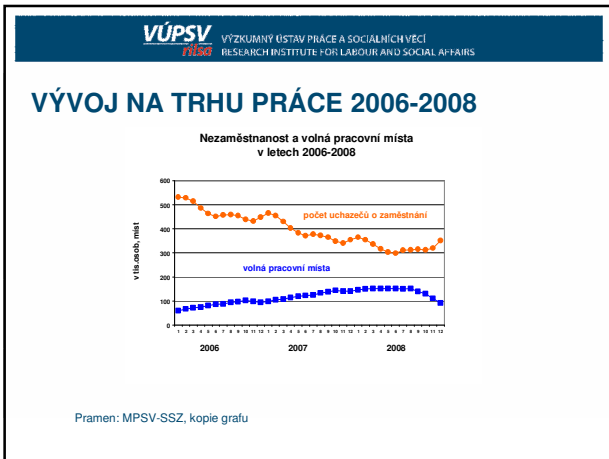
Pramen: ČSÚ

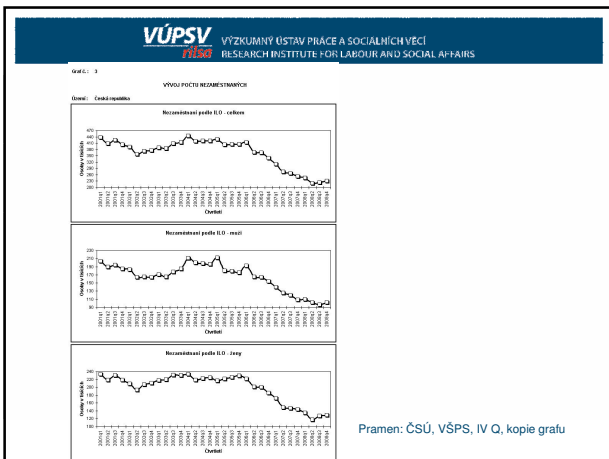

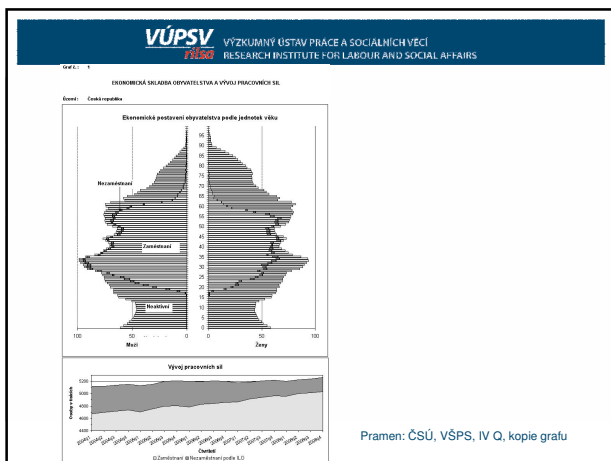

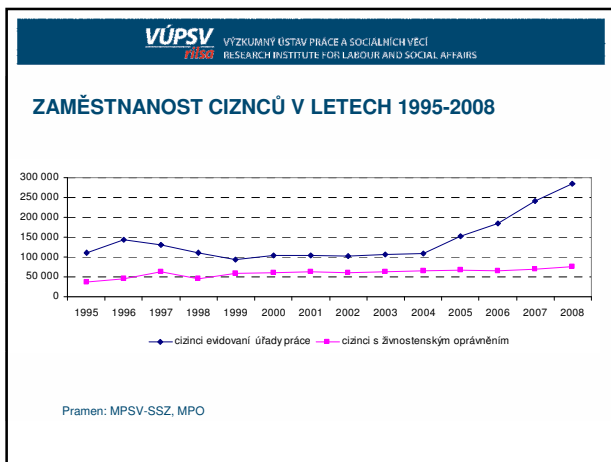

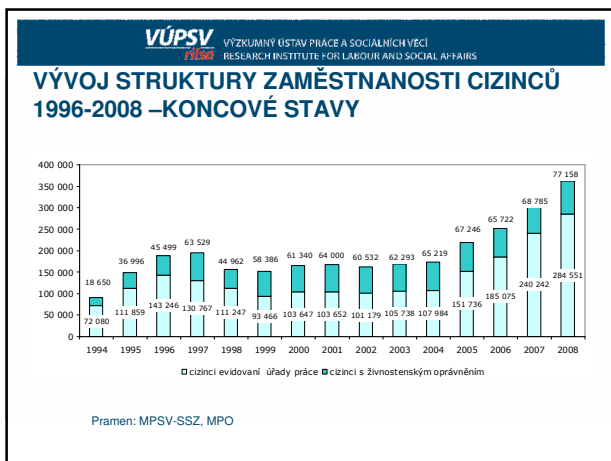

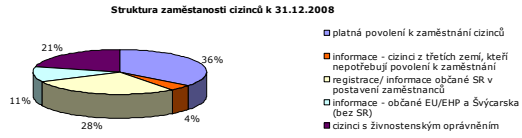

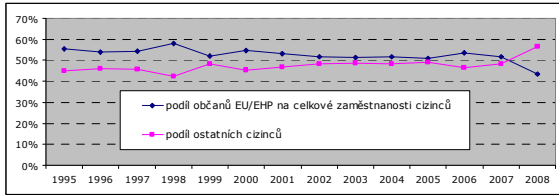

STRUKTURA ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ K 31.12.2008

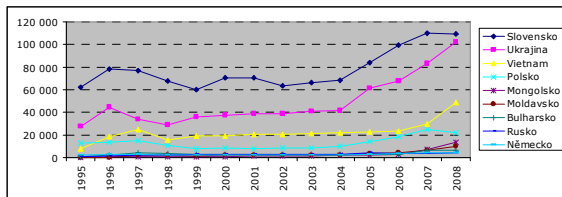
Pramen: MPSV-SSZ, MPO, Bulletin 22 Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV Praha

VÝVOJ PODÍLU OBČANŮ EU/EHP NA CELKOVÉ ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ V PROCENTECH – 1997-2008 KONCOVÉ STAVY

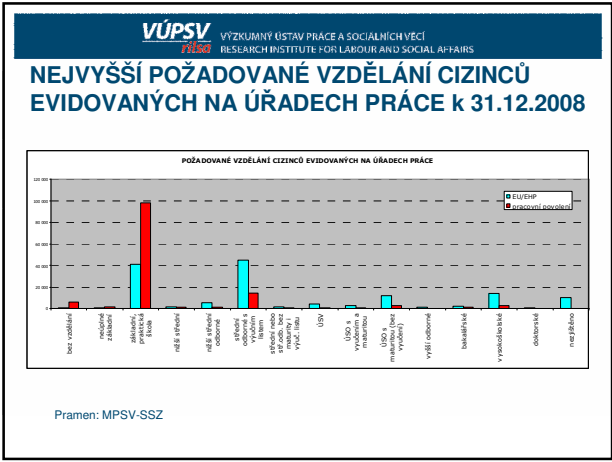

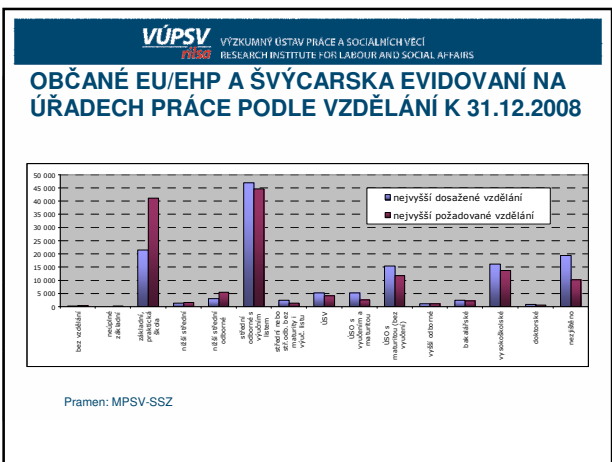
Pramen: MPSV-SSZ, MPO Bulletin 22 Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV Praha

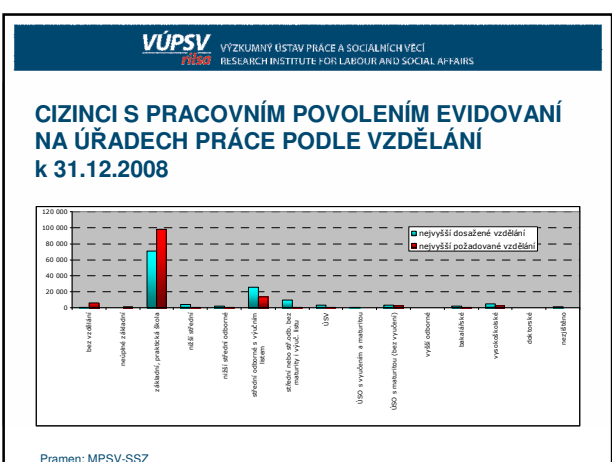
VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI NEJČETNĚJI ZASTOUPENÝCH SKUPIN CIZINCŮ PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ 1995-2008 (K 31.12.)

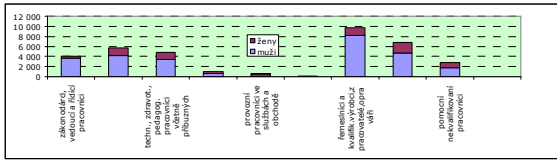
Pramen: MPSV-SSZ, MPO, In: Bulletin 22 Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV Praha

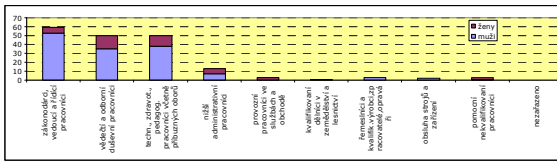

REGISTRACE OBČANŮ OECD PODLE KZAM A POHLAVÍ K 31.12.2008

Pramen: MPSV-SSZ

REGISTRACE OBČANŮ EHP A ŠVÝCARSKA PODLE KZAM A POHLAVÍ K 31.12.2008

Pramen: MPSV-SSZ
